

Consultatie-inbreng SGP Ridderkerk

Voor drs. ir. A.L. (Anne) Koning, lid Gedeputeerde Staten (GS) provincie Zuid-Holland

Regionale woonruimteverdeling: feiten, argumenten en bestuurlijke zorgvuldigheid

Indiener Daan Kardol, fractievoorzitter SGP Ridderkerk – 4 december 2025

Inleiding

SGP Ridderkerk dankt Gedeputeerde Staten (GS) voor het gesprek over de regionale woonruimteverdeling. Dit pamflet bevat de volledige inhoud die wij in het gesprek aan de orde hebben willen brengen. Mocht de tijd in het overleg tekortschieten — kan dit document zelfstandig worden bestudeerd om kennis te nemen van ons volledige standpunt, onze onderbouwing en onze vragen.

Onze centrale boodschap is helder en feitelijk onderbouwd:

Ridderkerk verstoort de regionale balans niet; Ridderkerk behoort tot de weinige gemeenten die deze balans juist helpen herstellen.

GS stelt in haar brief aan Vlaardingen (11-11-2025, kenmerk PZH-2025-882624960 / DOS-2013-0009992) onder meer:

“De grondslag voor een aanwijzing op basis van artikel 3 Huisvestingswet is dat dit door een evenwichtige regionale verdeling van woonruimte naar het oordeel van de aanvragende gemeenten vereist is. (...) Wij menen dat die evenwichtige regionale verdeling wordt verstoord door het restrictieve beleid dat Ridderkerk beoogt door te voeren.”

(blz. 10 van 13)

SGP Ridderkerk constateert dat deze conclusie — door zowel de 11 regiogemeenten als GS geuit — feitelijk en logisch inconsistent is met de ontwikkeling van de sociale woningvoorraad in de regio en het functioneren van Woonnet Rijnmond.

1. Feitelijke ontwikkeling woningbezit corporaties (bron: CBS 2012–2025)

Wanneer men niet uitgaat van intenties, maar van feitelijke ontwikkeling van de woningvoorraad huurwoningen van woningcorporaties, is de conclusie onontkoombaar:

het is niet Ridderkerk, maar een deel van de regiogemeenten zelf dat de regionale balans juist verstoort.

Afnames in de huurvoorraad (totaal –5607 woningen in de regio)

Top 4 gemeenten die verantwoordelijk zijn voor deze afname:

- Rotterdam: –2610
- Vlaardingen: –1260
- Capelle aan den IJssel: –1239
- Schiedam: –905

Dit zijn forse, structurele netto-dalingen, veroorzaakt door jarenlang sloopbeleid.

Vooral in Rotterdam — waar het beleid van de afgelopen 15 jaar de sloop van duizenden goedkope woningen in Rotterdam-Zuid heeft gefaciliteerd — heeft dit de regionale druk op omliggende gemeenten extreem vergroot.

Toenames in de huurvoorraad

Top 4 gemeenten die wél hebben toegevoegd:

- Lansingerland: +558
- Ridderkerk: +345
- Barendrecht: +143
- Maassluis: +128

Ridderkerk behoort tot de vier gemeenten die daadwerkelijk bijdragen aan een groei van de huurvoorraad, terwijl grote regiogemeenten structureel netto slopen.

2. De ‘formele gelijkheid’ van één regionaal systeem verhult feitelijke ongelijkheid

Woningzoekenden kunnen formeel overal reageren, maar de praktijk is bekend:

- In sommige gemeenten is de feitelijke kans voor lage-inkomenshuishoudens nagenoeg nihil.
- Gemeenten die structureel slopen in plaats van bouwen, verschuiven de regionale druk naar gemeenten die wél bouwen.

De regionale verdeling is dus al jaren uit balans — maar niet door Ridderkerk.

Ridderkerk vult juist de gaten op die elders ontstaan.

Daar bovenop komt de recente ontwikkeling waarin, door landelijke fiscale en huurmaatregelen en lokale maatregelen zoals opkoopbescherming, zowel particuliere als institutionele beleggers hun huurwoningen massaal van de hand doen. Dat betekent:

- verdere afname van betaalbare voorraad in de regio;
- extra druk op de toch al beperkte sociale voorraad in gemeenten die wél bouwen, waaronder Ridderkerk.

Gezien deze context staat Ridderkerk onder een buitenproportionele druk, die de komende jaren alleen maar verder zal toenemen. De leefbaarheid komt hierdoor serieus verder in het gedrang. Het is dan ook niet langer houdbaar dat de gemeente de rol vervult van buffer voor omliggende gemeenten; die functie sluit niet meer aan bij de realiteit en de effecten die de inwoners dagelijks ervaren.

De gemeente Ridderkerk wil zelf de regie houden over de verdeling van haar schaarse ruimte en kijkt uit naar:

- een regio die haar verantwoordelijkheid neemt bij uitbreiding van sociale voorraad, en
 - een provincie die ingrijpt waar gemeenten hun opgave jaren hebben laten liggen.
-

3. Het functioneren van Woonnet Rijnmond in de praktijk

GS en regiogemeenten gaan er zonder onderbouwing vanuit dat het huidige systeem “beter” zou functioneren dan het lokale Ridderkerkse systeem.

De praktijk wijst echter anders uit.

A. Perverse prikkel in het systeem (verklaring bestuurder Patrimonium, commissie Barendrecht, 18-11-2025)

Bestuurder Manders schetste op basis van verhuurpraktijk:

- Mensen staan jaren ingeschreven zonder werkelijk te zoeken.
- Ze reageren massaal “voor de zekerheid”, vaak tientallen keren zonder serieuze interesse.
- Pas wanneer ze worden uitgenodigd, gaan ze nadenken of de woning wel past.
- Sommige woningen moeten tot zeven keer opnieuw worden aangeboden.

Dit leidt tot:

- enorme capaciteitsverspilling bij corporaties;
- onnodige vertraging bij woningtoewijzing;
- minder effectieve benutting van schaarse huurwoningen.

Deze perverse prikkel is inherent aan een grootschalig regionaal bemiddelingssysteem.

B. Vrijblijvendheid vs. bewust kiezen

Een regionaal systeem:

- dwingt woningzoekenden niet tot een weloverwogen keuze voor een gemeente,
- creëert een anonieme, vrijblijvende ‘klikcultuur’,
- en vertraagt daardoor de doorstroom.

Een kleinschaliger systeem:

- maakt gedrag inzichtelijker,
- voorkomt massale overschrijvingen ‘voor de vorm’,
- bevordert dat woningzoekenden zich richten op de gemeenten die voor hen echt relevant zijn,
- en versnelt de bezetting van woningen.

C. Onvermogen tot directe gunning aan terugkerende inwoners

In dezelfde commissie Barendrecht werd vastgesteld dat zogeheten oud-barendrechters — inwoners die binnen de wettelijke termijn opnieuw recht hebben op lokale of regionale binding (minimaal zes jaar onafgebroken ingezetene, zoals bedoeld in artikel 14 van de Huisvestingswet 2014) — in de

praktijk geen eerlijke kans krijgen op directe gunning. Hoewel de verordening van Barendrecht ruimte biedt om een deel van het woningaanbod met voorrang toe te wijzen aan woningzoekenden met regionale of lokale binding, is het regionale systeem niet ingericht om deze terugkerende inwoners daadwerkelijk herkenbaar te prioriteren.

Dit maakt zichtbaar dat het huidige regionale systeem zelfs tekortschiet bij eenvoudige, wettelijk verankerde en lokaal breed gedragen afspraken. Wanneer gemeenten binnen de bestaande juridische kaders niet in staat zijn om terugkeer van eigen inwoners te faciliteren, onderstreept dat de structurele beperkingen van het systeem.

4. Bemiddeling door de provincie en bestuurlijke rechtvaardigheid

In dit verband is de bemiddeling door de heer Jan van Belzen, door de provincie aangesteld om de vastgelopen regionale verhoudingen te herstellen, van groot belang. In een gesprek met hem heeft SGP Ridderkerk dezelfde feiten en argumenten aangedragen als in dit betoog. Het rapport dat op 1 december wordt opgeleverd, zal naar verwachting inzicht geven in de wijze waarop Ridderkerk binnen de regionale samenwerking is behandeld.

Het is in dit verband opmerkelijk dat reeds een voorgenomen besluit op grond van artikel 99/100 Wgr is genomen, terwijl het door de provincie ingestelde bemiddelingsrapport van de heer Van Belzen — dat juist inzicht moet bieden in de proceskwaliteit en de onderlinge bestuurlijke verhoudingen — op dat moment nog niet beschikbaar was. Deze volgorde raakt aan de zorgvuldigheid die bij interbestuurlijke besluitvorming mag worden verwacht.

Daarbij is van belang dat onze wethouder — zonder dat Ridderkerk zich aan de overlegtafel heeft onttrokken — niet langer welkom was bij regionale overleggen. Dit is des te opmerkelijker omdat Ridderkerk zich nooit heeft uitgesproken tegen gesprekken over andere regionale thema's; de gemeente heeft uitsluitend aangegeven haar eigen woningvoorraad lokaal te willen verdelen zolang de regio zelf tekortschiet in het uitbreiden van de sociale voorraad. Indien uit het rapport blijkt dat uitsluiting wél heeft plaatsgevonden, werpt dit een wezenlijk ander licht op het verwijt dat Ridderkerk de samenwerking zou hebben ondermijnd. In dat geval is eerder sprake van een regio die de eigen verantwoordelijkheid ontloopt en bestuurlijke druk uitoefent op de gemeente die wél haar sociale opgave invult. Het is dan niet Ridderkerk die regionale afstemming frustreert, maar een regio die elk inhoudelijk gesprek uit de weg ging zodra de structurele disbalans in woningbouwopgave aan de orde kwam.

Wij verwachten daarom dat GS niet alleen de inhoudelijke cijfers betrekken in hun besluitvorming, maar ook de kwaliteit van het proces en de wijze waarop met een loyale regionale partner is omgegaan. Zonder feitelijke gelijkwaardigheid en respectvolle bestuurlijke verhoudingen kan geen enkele regionale samenwerking functioneren.

In het licht van de passage waarin GS stelt dat artikel 100 Wgr hen de bevoegdheid geeft om na twee maanden een vervolgstap te zetten, is relevant dat deze termijn samenvalt met de periode rond de jaarwisseling. In deze weken ligt bestuurlijke besluitvorming vrijwel stil, waardoor de feitelijke tijd voor twaalf gemeenten om gezamenlijk tot besluitvorming en vaststelling van een regeling aanzienlijk korter is dan de genoemde twee maanden. Vanuit het perspectief van zorgvuldige en evenwichtige interbestuurlijke verhoudingen zou een langere, realistisch uitvoerbare termijn — eerder richting drie maanden — passend zijn om een zorgvuldig regionaal proces mogelijk te maken.

Samengevat

De constatering van GS dat de “evenwichtige regionale verdeling” door Ridderkerk zou worden verstoord, is:

- **feitelijk onjuist** (CBS-gegevens tonen het omgekeerde);
- **beleidsmatig onvoldoende onderbouwd** (druk ontstaat door jarenlange sloop in andere gemeenten);
- **systeemtechnisch ongeloofwaardig** (Woonnet Rijnmond bevat aantoonbare perverse prikkels);
- **bestuurlijk inconsistent** (de regio creëert tekorten en roept vervolgens Ridderkerk ter verantwoording);
- **politiek ongelukkig** (mogelijke uitsluiting van Ridderkerk ondermijnt de legitimiteit van het regionale proces).

Ridderkerk kiest er juist gemotiveerd voor om haar eigen schaarste eerlijk te verdelen, en ziet uit naar een regio die eerst haar eigen sociale woningvoorraad op orde brengt, zodat er daarna pas sprake kan zijn van een werkelijk evenwichtige regionale verdeling.

Slotwoord

Ten slotte acht SGP Ridderkerk het van belang dat GS zich realiseren dat besluiten van deze aard — zeker wanneer zij diep ingrijpen in de lokale autonomie en de verdeling van schaarste — bij uitstek vragen om een zorgvuldige en evenwichtige afweging. Mocht op enig moment sprake zijn van formele heroverweging, dan biedt het bestuursrecht juist de ruimte om alle feiten, argumenten en regionale verhoudingen integraal opnieuw te laten wegen. Het zou dan ook in de rede liggen dat GS reeds in deze fase dezelfde mate van openheid, volledigheid en objectieve toetsing hanteert, zodat eventuele latere stappen niet nodig blijken en de regionale samenwerking op een solide fundament kan worden hersteld.

Vragen overleg met GS over regionale woonruimteverdeling

Wij waarderen de uitnodiging voor dit overleg. Omdat GS uiteindelijk de beslissingsbevoegde partij is met bevoegdheid tot ingrijpen, richten wij onze vragen op de wijze waarop GS haar besluitvorming vormgeeft en welke feiten, processen en systematische elementen daarbij worden meegewogen. Onze vragen zijn gebaseerd op feiten, cijfers en praktijkervaringen van Ridderkerk en de regio.

1. Feitelijke ontwikkeling sociale woningvoorraad

1. Regionale balans

Hoe neemt GS in haar definitieve besluitvorming de feitelijke ontwikkeling van de sociale huurvoorraad mee, waarbij Ridderkerk netto heeft toegevoegd en andere gemeenten structureel hebben gesloopt?

Toelichting: CBS-cijfers 2012–2025 tonen dat Rotterdam, Vlaardingen, Capelle en Schiedam structureel afnamen, terwijl Ridderkerk, Lansingerland en Barendrecht juist toevoegden.

2. Analyse van evenwicht

Welke analyses gebruikt GS om te bepalen of de regionale verdeling “evenwichtig” is, gezien de concrete cijfers over afname en toename van woningen per gemeente?

Toelichting: Het betoog laat zien dat de structurele afname van huurwoningen in sommige gemeenten de druk op omliggende gemeenten verhoogt, waaronder Ridderkerk.

2. Functioneren van Woonnet Rijnmond

3. Structurele knelpunten

Is GS zich bewust van de structurele knelpunten in het huidige Woonnet Rijnmond-systeem, zoals massale inschrijvingen “voor de zekerheid” en herhaaldelijke woningaanbiedingen, en hoe worden deze knelpunten meegenomen in de beoordeling van de effectiviteit van het systeem?

Toelichting: Praktijkvoorbeelden tonen capaciteitsverspilling, vertraging en inefficiënte benutting van woningen.

4. Vergelijking lokaal vs. regionaal

Hoe weegt GS bij haar besluitvorming de verschillen tussen het grootschalige regionale systeem en kleinschaligere lokale systemen, zoals dat van Ridderkerk, die gedrag inzichtelijker maken, massale overschrijvingen beperken en de doorstroom van woningen versnellen?

5. Onderbouwing van systeemvoordelen

Welke analyses of evaluaties heeft GS uitgevoerd om te bepalen dat het huidige regionale systeem “beter” functioneert dan lokale systemen, en hoe worden de resultaten hiervan meegenomen in de definitieve besluitvorming?

3. Terugkeer van oud-inwoners

6. Bekendheid met systeemtekort

Is GS zich ervan bewust dat het huidige Woonnet Rijnmond-systeem niet is ingericht om terugkerende inwoners — die binnen de wettelijke termijn recht hebben op lokale of regionale binding (artikel 14 Huisvestingswet 2014) — daadwerkelijk herkenbaar en prioriteit te geven bij directe gunning, en hoe weegt GS deze systematische beperking mee in de afweging tot provinciaal ingrijpen?

7. Maatregelen voor terugkeer

Welke maatregelen overweegt GS om ervoor te zorgen dat de terugkeer van oud-inwoners binnen de bestaande juridische kaders mogelijk wordt gemaakt, zodat het regionale systeem voldoet aan wettelijk en lokaal breed gedragen afspraken?

8. Impact op doorstroom en regionale verdeling

Hoe beoordeelt GS de impact van het huidige systeem op de regionale toewijzing en de doorstroom van sociale huurwoningen, met name in gemeenten die actief bijdragen aan uitbreiding van de voorraad, zoals Ridderkerk?

4. Proces en bestuurlijke rechtvaardigheid

9. Volgordelijkheid van besluitvorming

Hoe weegt GS het feit dat het voorgenomen besluit is genomen vóór oplevering van het Van Belzen-rapport in haar verdere besluitvorming?

Toelichting: Rapport geeft inzicht in proceskwaliteit en behandeling van Ridderkerk als loyale partner.

10. Reële termijn voor gemeenten

Hoe borgt GS dat de termijn voor twaalf gemeenten om gezamenlijk tot een regeling te komen realistisch is, zeker rond de jaarwisseling, en wordt een verlenging overwogen in het licht van zorgvuldige besluitvorming?

11. Kwaliteit van proces meewegen

Hoe wordt in de definitieve besluitvorming rekening gehouden met zowel inhoudelijke cijfers als de kwaliteit van het proces en de wijze waarop Ridderkerk als loyale regionale partner is behandeld?

5. Politiek-bestuurlijke consistentie

12. Bestuurlijke consistentie

Hoe verzekert GS zich ervan dat de constatering dat Ridderkerk de regionale verdeling verstoort, consistent is met de feitelijke cijfers en de lokale inspanningen van Ridderkerk?

13. Balans tussen regionale verdeling en lokale autonomie

Hoe balanceert GS in haar besluitvorming het doel van een evenwichtige regionale verdeling met de lokale autonomie en de feitelijke schaarste in gemeenten die wél bouwen?